

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna šte. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vsah vrst je plačati po Din 2:50 od petit vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Javite nemudoma naročnike za Zvonček!

Po naši pokrajinski in glavni skupščini UJU.

Ta članek je napisal tov. Pavel Flere v Narodni Prosveti pod naslovom »Za dostojanstvo učiteljskih skupščin« pred glavno skupščino v Subotici, veljaj pa tudi za bodoče in ga objavljamo vsem onim, ki ga niso čitali, ker je vreden, da ga čitajo in upoštevajo.

Uredništvo.

Brez vsakih rekriminacij brez ozira na to, kako se vrše često skupščine naših pokrajinskih organizacij in poverjeništev, bi hoteli v naslednjem mirno in objektivno povedati, kaj po našem naziranju najčešče ovira uspešno delo v naši organizaciji, kaj je morebiti tudi vzrok, da pride pogosto do nesoglasij na naših skupščinah. Da moremo govoriti o tem, je treba seči nekoliko globlje tudi v načela organizacije same.

Najvišje načelo UJU je da je to organizacija jugoslovenskega naprednega učiteljstva. V njej nam je dobrodošel vsak učitelj Slovenec, Srb, Hrvat, ki hoče sodelovati na svobodnem napredku učiteljskega položaja in jugoslovenskega šolstva.

Svoboda, ki jo ima organizacija napisano na svojem praporu, dovoli vsakemu članu, da v mejah najvišjega principa organizacije udeleži svoje sile v prid učiteljstvu in šolstvu; a ista načela, ki družijo vse članstvo na skupno delo v organizaciji, morajo istočasno predpisovati pravec, v katerem naj se to delo giblje.

Pota, po katerih posamezni člani hodijo, morejo biti različna, a voditi morajo k istemu cilju.

In vsakdo, ki hoče v organizaciji sodelovati, mora imeti pred očmi ta zajedniški cilj in ako je treba, mora temu zajedniškemu cilju žrtvovati svoje osebne mržnje; da, ako zahteva interes organizacije, i svoje političke namene. Kot organiziran učitelj ne sme biti partizan, ne sme v organizaciji nastopati kot pripadnik političke stranke — v organizaciji ne sme biti drugo kot organiziran učitelj.

To naziranje in izvedba tega principa zahteva dobrobit naše organizacije in nanj ne bi smel pozabiti noben učitelj. Organizacija ne omejuje nikomur svo-

bode političkega mišljenja; strokovna organizacija tudi ne sme omejevati take svobode. Kar pa učiteljska organizacija sme in mora terjati od vsakega svojega člana, je: da ne vnaša v stanovsko organizacijo strankarskih principov ne ene političke stranke. Učiteljska kot strokovna organizacija perhorešcira vsako strankarsko politiko, a kdor bi hotel strokovni organizaciji imputirati svoje politično prepričanje, terorizirati s političkimi načeli te ali one političke stranke, bilo to radi stranke same ali radi omrženja oseb druge političke stranke, ta greši proti principu svobode, na kateri strokovna organizacija bazira.

Zato se tudi, kadar stopamo na skupščino svoje organizacije, zavedamo, da strankarska politika na naših skupščinah nima mesta. Pripadnika politične stranke v sebi pustimo zunaj! Naša organizacija in njene skupščine pač imajo eno politiko: to je skupna stanovska politika in prosvetna politika. Tej pa služimo z drugačnimi nazori kakor z osebnim sumničanjem in navajivanjem na političke osebnosti. Vsako delovanje v prosvetni politiki bomo premotriji s stvarnega in ne z osebnega gledišča; pri vsakem ocenjevanju se povprašamo, komu koristijo to ocenjevanje. A pri tem nam bodi edini pravec: korist stvari, ne osebe!

Na kratko bi hoteli omeniti na tem mestu, da je v poslednjem času na nekaterih naših pokrajinskih skupščinah baš krivo gledišče pri ocenjevanju naše prosvetne politike rodilo obilo nesoglasja in moglo celo ustvarjati videz, kakor da je v notranjosti naše organizacije nekaj nezdravega in trhlega; pri ocenjevanju se ni mislilo na namen in na cilj prosvetne politike kar bi morali kritikovati oni, ki se ne skladajo s tem namenom in ciljem; gledalo se je marveč na osebo, in to je bilo zlo. Preveč smo se ozirali za osebami, premalo na globlje stvarnosti.

In še nekaj: Naše skupščine so često temperamentne; a češče so temperamentne zbog osebnosti, nego zbog stvari. I to je zlo! Zakaj kadar se razburkajo osebne strasti, tedaj se prideva kaplji

žolča vedno nova kaplja, pri tem pa se tako lahko pozabija, da je ton isti, ki nareja glasbo. In le dobri ton zopet more dvigniti dostojanstvo skupščine, pošpešiti delo organizacije.

Za dostojanstvo organizacije, za manifestacijo dostojanstva pri skupščinah pa dela vsak, kdor pripomore k mirnemu, treznemu, plodonosnemu razpravljanju. Učitelj — nosilec kulture v narodu — se trikrat premisli, preden enkrat dovoli strasti zavladati v sebi in dovoli, da postane skupščina organizacije nosilec kulture poulična demonstracija. — Trda je ta beseda; a zgodilo se je, da so dnevniki posljalji poulično sodrgo na učiteljsko skupščino... Kako ne bi to bolelo organiziranega učitelja?

Glavna skupščina UJU ima nalogo, da pregleda, konstatira in oceni delovanje vodstva, kateremu se je organizacija izročila v upravo, da stavi in vodstvo svoje zahteve za nadaljno vršenje dolžnosti v stanovski in prosvetni politiki.

To ni težko; organizacija ima svoj program, ima svoja načela in članstvo more točko za točko konstatirati, ali je vodstvo odgovarjalo, ali ni zamudilo izpolnjevati svoje dolžnosti.

Nikakor nečemo preudicirati stališča članstva; povedati pa je treba iz ozi-

ra na dostojanstvo skupščine, da je krivo, ako se slepo navaljiva na vodstvo, ki more biti le tolmač organizacijskega programa, tolmač želj svojega članstva, EKSEKUTIVA PROSVETNE POLITIKE PA NI V NJEGOVIH ROKAH. Vpliv vodstva organizacije na je toliko manjši, kolikor bolj se kažejo v organizaciji konture političke razcepjenosti in kolikor bolj se v organizaciji presojaajo dejstva na osnovi načel političkih strank. Tega se mora zavedati vsak, kdor kritizira delo vodstva organizacije; in nihče ne sme kritizirati tega delovanja drugače, kakor z gledišča organizacijskih načel.

Nihče pa i ne sme zahtevati od vodstva, da bi postopalo drugače, kakor zahtevajo od njega organizacijska načela, in nikdar ne sme priti vodstvo organizacije v roke eksponenta te ali one političke stranke.

Tako smo povedali najvažnejše. Kdorkoli učestvuje na skupščini, mora učestvovati z duhom dostojanstva nosilca narodne kulture. In skupščina bo plodonosna, nihče da se ne bo mogel pritoževati radi terorja; duh dostojanstva ne dopušča terorja ne večini, ne manjšini.

Pavle Flere.

HREN:

Pro domo.

(Za našo stanovsko gospodarsko osamosvojitv.)

V delu in žrtvah za druge ne pozabljamo lastnega stanu.

Slovensko učiteljstvo stoji pred važno odločitvijo, ki je dalekosežnega pomena za bodočnost lastnega stanu.

Na pokrajinski skupščini v Šoštanjju je bil po vsestranskem prevdaru in v očigled naravnost obupnim socialnim razmeram naših tovarišev-očetov, kateri hočejo nuditi svojim otrokom vsaj nekaj izobrazbe, storjen z veliko večino sklep, da se za vse članstvo uvede obligatorična članarina po letih 100 Din za »Učiteljski konvikt« v Ljubljani, oziroma za »Učiteljski dom« v Mariboru in sicer že s prihodnjim solničnim letom. Ker ta sklep seže precej globoko v žepo članstva, zato je delegacija prepustila končno odloči-

tev učiteljskim društvom, katera morajo izreči svoja mnenja še pred novim letom. Prvo je o tem razpravljalo Učiteljsko društvo za kranjski okraj ter se izreklo soglasno za.

Nimam namena slikati v kričeih barvah neznosnega socialnega položaja tovarišev očetov, v katerega so zašji ne po lastni krivdi in v katerega prav tako lahko zaidejo tudi tovariši in tovarišice, katerih danes še ne teži zakonski jarem in ne družinske razmere. Vse to je itak dovolj znano med nami in vidimo lahko vsak dan vzgledov dovolj. Tudi ne bom udaril na struno tovarištva in človekoljubja. Saj ti dve lastnosti zlasti v današnjih prilikah kaj radi odpovesta, kadar prideta v dotiko z — žepom. Pač pa hočem navesti par činjenic, o katerih naj

LISTEK.

MIH. M. STANOJEVIČ:

Škola rada.

(Referat na V. pokr. skup. Pov. UJU — Ljubljana v Šoštanjju.)

(Konec.)

Izraz »Radna škola« (Arbeitsschule) odomačen je duže vremena u Nemačkoj i odatle je prešao u razne kulturne države pa i kod nas. Ali se on kod nas češče shvata kao škola u kojoj treba da se radi ručni rad kao zaseban predmet, škola pri kojoj treba da postoje radionice u kojima će se predavati kartonaža, pletarstvo, stolarstvo i t. d. što treba da posluži i vaspitnoj svrsi a i uvođenju učenika i zainteresovanju za zanatske pozive. Među tim pokret za uvođenjem škole rada ili nastave rada je princip po kome ima rad da bude središte celokupne nastave, sredstvo za postignuće najvišeg vaspitnog cilja: razvijanja jake moralne volje, buđenje i jačanje dečje aktivnosti i razvijanje svestrane zainteresovanosti kod vaspitanika.

Škola rada ima da se naslanja na radno vaspitanje u kući, (na domu) gde dete zadobija prve navike na rad u domaćem poslovanju i pomaganju roditeljima. Pomoći u spremanju stola, u

kujni, namotati klupče, prišiti dugme, upakovati što, nahraniti živinu, očistiti obuću, iscepkatiti drva, i t. d. i t. d. sve su to male dužnosti koje deca vrlo rado vrše i kojima se deca navikavaju da rade. Kad bi se ove radnje još sistemski izvodile i stavile u službu pedagoških ciljeva mogao bi se razviti svežim radom domaćeg vaspitanja koje bi bilo baza školskom vaspitanju i radnoj školi.

Georg Keršenštajner školski savetnik u Minhenu, poznat sa svoga dugogodišnjeg zauzimanja da prokući put školi rada, koju on naziva »škola budućnosti«, uspeo je da u svojim školama u Minhenu sprovede jedan sistem koji ima da izmiri oba gledišta i škole rada kao nastavnog principa i uvođenje ručnog rada kao sredstvo za postignuće vaspitnih zadataka.

Kritikujući današnju školu kao suviše »knjišku«, Keršenštajner, u svome poznatom govoru o Pestalocijevoj proslavi 1908 g. u Cirihu, ističe pitanje: »Zar nije moguće da se današnja škola tako prekroji kako ne bi izgubila svoje dobre osobine a ipak kako bi odgovarala suštini dečjeg bića; kako bi u njemu razvijala i one duševne osobine, koje su danas zanemarene pa čak i puštene da zakržljaju? Ako bi to bilo moguće onda to može biti samo kad bi smo se od samog početka svake nastave više posvetili nego do sad stvaralačkim moćima detinjim i to ponaj-

bolje u istom uticajnom krugu koji je ono, vezano pre škole i za vreme njenog trajanja svojim ličnim darovima i ekonomskom okolinom. Kao što je malom detetu dom radionica njegovog duha, gde i hiljadama utisaka i podsticaja iz njegove okoline preraduje u prividni svet, isto tako moraju kod većeg deteta prostorije za rad u školi biti centralna radionica njegovog aktiviteta iz koje ono prelazi rado u školske prostorije za učenje koje je samo zahtevalo opet vratiti u one prostorije za rad. Od naše knjiške škole mora postati radna škola koja se naslanja na školu dečjeg poznavanja prvog detinjstva.

Ali Keršenštajner (— kao što je to vrlo lepo uočio g. dr. Voj. Mladenović u svojoj raspravi o Keršenštajneru u »Prosvetnom Glasniku« —) pokazuje dosta i nejasnosti i jednostranosti, čim dolazi sebi u kontradikciju. Kroz celu njegovu osnovu ipak se provlači ručni rad kao z a n a t s k i rad. On želi da škola bude ognjište građanskog i socijalnog života, jedna radna zajednica ali on traži da škola ima i svoje radionice i stručno obrazovanje učitelja, da škola pomalo sprema (pripravi) i z a p o z i v (poklic). U toliko se on udaljuje od pravog principa radne škole, koja nema nameru da samo s pomoću ručnog rada sprema vaspitanike za budući poziv već da se pomoću radne nastave koja obuhvata sve predmete i sve manife-

stacije školskoga života razvijaju harmonijski sve sile vaspitanikove i uvodi vaspitanika u kulturni život uopšte. Radna nastava ima da podstiče aktivnost učenikovu i ima da ga osposobi uopšte za samoradnju. Ona odgovara potrebi dečjoj za promenama između telesnog i duhovnog zanimanja, ona je baza harmonijskoga obrazovanja i vaspitanja kao što veli R. Sajdl ali i on je jednostran jer ne sprovodi ovaj princip kroz celokupno vaspitanje već samo kroz Didaktiku.

Radna nastava ili škola rada ne isključuje osnivanje kakve školske radionice — gde je god to moguće — ali ona traži rad detinji i u vrtu i u laboratoriju i školskoj kujni i u dačkoj samoupravi u higijeni i t. d. Ona je princip razvijanja samoradnje i dečje aktivnosti u svima predmetima osnovne nastave.

Naš poznati hrv. pedagog dr. Jure Turić izradio je svoju Metodiku škole rada, koja bi se mogla smatrati kao novina i u stranim književnostima po kojoj je sproveo ideju rada i za sve predmete ove nastave. Nu da bi se smisao škole rada proveo da svojih pravih smerova, treba preduzeti mere, koje će pedesno pripremiti za rad u smislu škole rada i nastavnike u okviru njihovog višeg obrazovanja a u isto vreme probuditi razumevanje za nju i kod roditelja a i kod merodavnih faktora te da se ona

Učiteljska tiskarna je znižala cene tudi knjigam. Glejte oglas!